

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η τέχνη και η γραφή

Την εποχή αυτή δε χτίζονταν μεγάλα κτίρια και τα αγάλματα ήταν μικρά και άτεχνα. Στα αγγεία ζωγράφιζαν διάφορα γεωμετρικά σχήματα, γι' αυτό η εποχή ονομάστηκε γεωμετρική. Μεγάλο γεγονός υπήρξε η χρησιμοποίηση του αλφάβητου.

η μυκηναϊκή τέχνη: η τέχνη που είχε αναπτυχθεί στις Μυκήνες, αλλά και σε άλλες περιοχές της χώρας πριν από την κάθοδο των Δωριέων.

Μετά την κάθοδο των Δωριέων σταμάτησε να αναπτύσσεται η *μυκηναϊκή τέχνη*. Η παλιά γραφή, δύσκολη όπως ήταν, μετά τόσες αλλαγές που έγιναν στον ελληνικό χώρο, ξεχάστηκε. Οι άνθρωποι όμως δεν έπαψαν να κτίζουν σπίτια ή να κατασκευάζουν διάφορα αντικείμενα που τους ήταν απαραίτητα στην καθημερινή ζωή.

Από τις ανασκαφές που έχουν γίνει βγάζουμε το συμπέρασμα ότι τα κτίρια ήταν μικρά και απλά. Τα θεμέλια τα έκτιζαν με πέτρες, ενώ για το υπόλοιπο μέρος χρησιμοποιούσαν άλλα υλικά. Από ένα πήλινο κατασκεύασμα του 8ου π.Χ. αιώνα που βρέθηκε στην περιοχή του Άργους μπορούμε να πάρουμε μια ιδέα για τα κτίρια της εποχής.

Τα πρώτα αγάλματα ήταν ξύλινα και παρίσταναν θεούς. Απ' αυτά δε σώθηκε κανένα. Και είναι φυσικό αυτό, αφού το ξύλο καταστρέφεται εύκολα. Αργότερα άρχισαν να φτιάχνουν μικρά αγάλματα από μέταλλο.

Όλες τότε οι οικογένειες χρησιμοποιούσαν διάφορα αγγεία για τις καθημερινές τους ανάγκες. Σ' αυτά αποθήκευαν λάδι, κρασί και άλλα

1. Προετοιμασία για θυσία (Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο)

2. Χάλκινο άλογο
(Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο)

3. Πήλινο ομοίωμα μικρού κτιρίου που βρέθηκε στο ιερό της Ήρας κοντά στο Άργος (Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο).

προϊόντα. Οι τεχνίτες συνήθιζαν να ζωγραφίζουν πάνω σ' αυτά κύκλους, τρίγωνα, τετράγωνα και άλλα γεωμετρικά σχήματα. Γι' αυτό και η τέχνη ονομάστηκε γεωμετρική.

Αυτή την εποχή οι Έλληνες άρχισαν τα θαλασσινά ταξίδια πουλώντας και αγοράζοντας προϊόντα. Κατάφεραν μάλιστα να πάρουν και πάλι το εμπόριο της Μεσογείου στα χέρια τους που το είχαν χάσει μετά την παρακμή του μυκηναϊκού πολιτισμού.

Ήρθαν σε επαφή με έναν άλλο λαό, τους Φοίνικες, από τους οποίους πήραν το αλφάβητο. Σ' αυτό πρόσθεσαν φωνήεντα κι έφτιαξαν έτσι δικό τους αλφάβητο. Στην αρχή μάλιστα οι Έλληνες έγραφαν από τα δεξιά προς τα αριστερά, χωρίς να χωρίζουν τις λέξεις.

οι Φοίνικες:

λαός που κατοικούσε στη Φοινίκη, χώρα που βρισκόταν περίπου εκεί που σήμερα βρίσκεται ο Λίβανος.

το φοινικικό αλφάβητο:

έτσι ονομαζόταν το αλφάβητο που χρησιμοποιούμε σήμερα. Οι ειδικοί επιστήμονες έχουν τη γνώμη ότι τα περισσότερα γράμματα τα πήραμε παλιά από τους Φοίνικες.

παράθεμα 1 Τα φοινικικά γράμματα

Στην αρχή οι Έλληνες είχαν τα γράμματα που χρησιμοποιούν οι Φοίνικες, αλλά με το πέρασμα του χρόνου άλλαξε μαζί με την προφορά και η μορφή τους. Γείτονες των Φοινίκων στις περισσότερες περιοχές ήταν Έλληνες από την Ιωνία. Αυτοί διδάχτηκαν από τους Φοίνικες τα γράμματα και, αφού τα άλλαξαν λίγο, τα χρησιμοποίησαν οι ίδιοι. Σωστά μάλιστα τα ονόμασαν φοινικικά γράμματα, αφού τα είχαν πάρει από τους Φοίνικες.

Ηρόδοτος, Ιστορία, Ε', 58 (διασκευή)

4. Αγγείο, όπου είναι χαραγμένη η αρχαιότερη ελληνική επιγραφή που έχει σωθεί μέχρι σήμερα (Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο).

παράθεμα 2 Τα σχήματα και η χρησιμότητα των αγγείων

Στην αρχαιότητα υπήρχαν πολλά είδη αγγείων που εξυπηρετούσαν τις καθημερινές ανάγκες του νοικοκυριού αλλά και τις θρησκευτικές ανάγκες των ανθρώπων. Τα πιο συνηθισμένα είδη αγγείων είναι τα εξής:

Αμφορέας: μεγάλο κλειστό αγγείο με δύο κάθετα χερούλια· το χρησιμοποιούσαν για να μεταφέρουν ή να αποθηκεύουν υγρά και στερεά.

Κρατήρας: μεγάλο ανοικτό αγγείο για το ανακάτεμα του κρασιού με το νερό. Οι αρχαίοι έπιναν νερωμένο κρασί.

Λεκάνη: μεγάλο χαμηλό και ανοικτό αγγείο με οριζόντιες λαβές, χωρίς σκέπασμα. Στο εσωτερικό της ίσως προετοίμαζαν το φαγητό.

Λήκυθος: ελαιοδοχείο με στενό στόμιο και κάθετη λαβή. Λευκά τέτοια αγγεία αφιέρωναν στους νεκρούς.

Πινάκιο: ανοικτό ρηχό αγγείο σαν το σημερινό πιάτο.

Μ. Τιβέριος, Ελλ. Τέχνη, Αρχαία Αγγεία, (διασκευή)

*5. Αμφορέας των γεωμετρικών χρόνων
(Αθήνα, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο)*

Γιατί, κατά τη γνώμη σου, ζωγράφιζαν πάνω στα αγγεία;

Ας δούμε τι μάθαμε

ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Οι Δωριείς, κατεβαίνοντας προς τη νότια Ελλάδα, προκάλεσαν μεγάλη αναστάτωση. Έτσι, διάφορα ελληνικά φύλα αναγκάστηκαν να μεταναστεύσουν προς τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και τη Μικρά Ασία. Στα χρόνια αυτά οι Έλληνες πίστευαν στους δώδεκα θεούς του Ολύμπου. Τον 8ο αιώνα π.Χ. ο Όμηρος έγραψε δύο πολύ σπουδαία ποιήματα, την Ιλιάδα και την Οδύσεια. Την εποχή αυτή οι τεχνίτες ζωγράφιζαν πάνω στα αγγεία γεωμετρικά σχήματα (κύκλους, τρίγωνα, τετράγωνα κ.ά.). Γι' αυτό η τέχνη αυτή ονομάστηκε γεωμετρική.